

ZAİKS.TEATR

nowości | październik | 2025

*Jesienne liście jeżyny (gatunek Rubus).
Rysunek akwarelowy.
Jesienne liście głogu (Crataegus). Akwarela.
źródło: Wellcome Collection*

Szanowni Państwo!

prezentujemy nowości w bibliotece ZAiKS-u.

Tym razem szczególną uwagę zwracamy na sztuki polskich autorek i autorów różnych pokoleń:

Anki Herbut, Mariusza Gołosza, Pawła Mossakowskiego i Macieja Wojtylszki. Wśród nich są teksty dla dzieci, młodzieży, dramaty społeczno-obyczajowe i polityczne.

Na stronie www.zaiksteatr.pl można zapisywać się na nasz newsletter. Co miesiąc otrzymają Państwo informator „ZAiKS. Teatr. Nowości” z opisami nowych utworów w naszej bibliotece. Przesyłamy również kwartalny biuletyn „ZAiKS.Teatr”, w którym można znaleźć wywiady z twórcami, informacje o festiwalach i premierach autorów związanych z ZAiKS-em.

zaiksteatr.pl

Anka Herbut ORACLE

Sztuka bada upolitycznienie technologii.

Punktem wyjścia do tekstu była koncepcja „oracle”

(oratorium, wyroczni) Alana Turinga, której fizyczna realizacja wciąż pozostaje nieosiągalna. Zakładała ona, że żaden system nie jest w stanie odpowiedzieć na wszystkie pytania – żeby to się mogło stać, musi pojawić się impuls z zewnątrz – oracle – dzięki któremu każda odpowiedź zostanie udzielona. W świetle tej koncepcji w tekście spotykają się Alan Turing i grupa kryptologów i kryptożelek z Bletchley Park: Hedy Lamarr, Helen Duncan czy Blake Lemoine – postaci historyczne, których doświadczenia łączy Bletchley Park – miejsce, w którym złamano Enigmę, co przyspieszyło koniec II wojny światowej. Mimo wybitnych osiągnięć, Turing był prześladowany z powodu swojej orientacji seksualnej. Choć ukrywał tożsamość, ówczesny system poddał go chemicznej kastracji. Był naukowcem zdolnym rozwiązywać największe zagadki świata, a jednocześnie prowadził życie owiane tajemnicą.

[5 ról kobiecych, 7 ról męskich]

Winobluszcz pięciolistkowy
(*Parthenocissus quinquefolia*):
łodyga z kolorowymi jesiennymi liśćmi.
Akwarela.
źródło: Wellcome Collection

Anka Herbut

LAGUNA: BODY HORROR

Laguna to odcięte od morza i wypchnięte na jego peryferia płytkie ciało wodne o zmiennym kształcie i niepewnej tożsamości. Jest jego częścią, a jednocześnie osobnym bytem, który zakłóca przewidywalność i harmonię krajobrazu.

Bywa, że budzi lęk.

Po co wymyślać horrory, skoro wszędzie pełno strachu?

Jak można bać się czegoś, o czym wiemy, że nie istnieje?

Z czego tak naprawdę czerpiemy przyjemność, kiedy oglądamy, jak fikcyjne światy rozpadają się na naszych oczach i jaki ma to związek z naszym własnym poczuciem zagrożenia?

Laguna wyrasta z fascynacji body horrorem jako gatunkiem, w którym przeglądają się nasze zbiorowe lęki związane z cielesnością. Korzysta z naszej słabości do obrazów, które jednocześnie przyciągają nas i odpychają, wywołując szybsze bicie serca.

[2 role kobiece, 4 role męskie]

Mariusz Gołosz

PEŁNE PRZEBIEGI

Opowieść o ambicji, która zaczyna zjadać wszystko dookoła.

Inspirowany *Frankensteinem* Mary Shelley dramat rozgrywa się w kuchni, z której zaczynają znikać kolejni pracownicy...

To historia o pracownikach aspirującej kuchni molekularnej na przedmieściach Wrocławia. Młody i zdolny szef,

Wiktor próbuje wraz z ekipą wdrażać coraz to nowsze pomysły,

by zamiast jedzenia dać gościom restauracji górnolotnie

brzmiące „doświadczenie”. Łączenie ze sobą pozornie tylko

niepasujących elementów staje się jego obsesją, nic nie może

funkcjonować zwyczajnie, wszystko staje się przedziwną

hybrydą. Opowiadana w konwencji horroru historia o ambicjach,

rozlewających się z fine diningowych konceptów na relacje

staje się refleksją na temat konkurencji w teatralnym świecie.

[4 role kobiece, 4 role męskie]

Lodyga róży z jesiennymi liśćmi.
Rysunek akwarelowy.
źródło: Wellcome Collection

Mariusz Gołosz

TURNIEJ KLASOWY (DO PRZERWY 4:0)

Opowieść o wykluczeniu ekonomicznym z piłką nożną w tle. To opowieść o Kubie, ale też Jakubie i Bubie, bo Kuba tak długo dzielił się wszystkim, że w końcu sam podzielił się na trzy osoby. Każda z nich marzy, by zostać najlepszym piłkarzem na całym osiedlu albo nawet w mieście (a może i województwie?).

Pojawia się ku temu idealna okazja – pani od wufu organizuje tytułowy turniej klasowy. Jak jednak zostać drugim Messim czy Maradoną, jeśli wszyscy wokół biegają w spodenkach z trzema paskami, a ty nie masz ani jednego? To próba zmierzenia się z tematem wykluczenia ekonomicznego. Czy można beztrudno biegać po boisku, gdy w twojej głowie ofensywę przeprowadza „Wstyd” – niesamowicie mocny zawodnik? A może w tym sporcie jest coś ważniejszego niż wygrana?

[3 role kobiece, 1 rola męska, 4 role dziecięce]

Mariusz Gołosz

JAŚNIEJ: O GWIEZDZIE, KTÓRA NIE CHCIAŁA BYĆ PIERWSZA

Jak to jest zawsze być pierwszą? Kiedy jesteś pierwsza, nie możesz się pomylić, bo inni powielą twoje błędy. Musisz być idealna, najlepsza, najbardziej staranna. Jednak, czy zaszczytne pierwsze miejsce musi być czymś, na co każdy czeka? A może Pierwsza Gwiazda nigdy nie chciała być pierwsza? Przygotowywana od najmłodszych lat do pełnienia roli Najjaśniej Świecącej czuje objawy wypalenia. Im mniej czasu zostaje do Świąt, tym mniej światła potrafi z siebie wydobyć. Problem w tym, że nie może nikomu o tym powiedzieć, bowiem presja ze strony rodziny staje się coraz silniejsza. A może warto przyjrzeć się innemu zjawiskom i spojrzeć na niebo, na którym nikt nie świeci najmocniej, a każdy po prostu jest widoczny świecąc swoim zwykłym, średnim światłem. Sztuka skierowana do widza w wieku 6-8 lat.

[liczba i płeć wykonawców do decyzji realizatorów]

Paweł Mossakowski **PODRÓŻNICY**

Historia dwójki ludzi, których łączy miłość, a rozdziela wszystko to, co dzieje się wokół nich. Wynnani na tułaczkę po świecie i po własnych życiach, szukają siebie w krótkich spotkaniach, licząc, że tym razem odważą się wypowiedzieć to, co niewypowiedziane. Im więcej lat mija, tym trudniej odnaleźć w sobie zakochanych nastolatków, których historia rozdzieliła w 1968 roku. Czy uda im się odnaleźć siebie na nowo? Czy znajdą własne miejsce na świecie, gdzie będą mogli po prostu być i żyć razem. Czy odnajdą własny czas?

Kuba i Pola są nastolatkami zakochanymi w sobie. Po Marcu '68 rodzice Poli decydują się na emigrację do Szwecji, natomiast Kuba zostaje w kraju. W latach 70. spotykają się w Malmö, gdzie Kuba, podziemny wydawca, zwraca się do Poli o pomoc finansową. W latach 90. spotykają się ponownie w Tel Awiwie, gdzie mieszka Pola. Jaką przyszłość ma młodzieńcze uczucie, gdy dopada je historia dziejąca się tu i teraz?

Tekst *Podróżników* zdobył wyróżnienie w finale

Międzynarodowego Konkursu im. Szymona Szurmieja na dramat współczesny o tematyce żydowskiej.

[2 role kobiece, 2 role męskie]

Maciej Wojtyzsko **SIADAP CZYLI ARTYSTKA Z JAJAMI**

„Monodram dla sfrustrowanej aktorki od lat 50 wzwyż” – jak określa swój tekst sam autor.

To opowieść aktorki w pewnym wieku, nieco rozzarowanej swoim losem i swoją publicznością. A może także ojczyzną, a nawet światem.

Tekst wpisany w formułę stand-upu. Aktorka zмага się z tym, co ją uwiera w naszej rzeczywistości: tej teatralnej, społeczno-politycznej i tej najprostszej, codziennej.

Jest śmiesznie, chociaż śmiech ten może mieć różne barwy – od jasnych, optymistycznych, do bardzo czarnych, a czasem nawet brunatnych...

[1 rola kobieca]

Jesienne liście jeżyny (gatunek *Rubus*). Rysunek akwarelowy.
źródło: Wellcome Collection

Zachęcamy do skorzystania z zasobów
biblioteki ZAiKS-u i bogactwa internetowej
bazy tytułów na stronie

www.zaiksteatr.pl

*Jesienne liście głogu (Crataegus).
Akwarela.
źródło: Wellcome Collection*